

Riktlinjer inköp

Fastställt av regionstyrelsen

Framtagen av regionstyrelseförvaltningen

Datum 2022-04-27

Gäller 2022-2026

Ärendenr RS 2022/515

Version [1.0]

Riktlinjer inköp

Innehåll

Riktlinjer inköp	1
1 Inledning	2
2 Syfte	2
3 Styrande krav	2
4 Region Gotlands inköpsprocess	2
4.1 Strategiskt, taktiskt och operativt inköp	2
4.2 Inköpsbehov	3
4.3 Inköp och upphandlingar	3
4.4 Inköpscentraler och andra upphandlande myndigheter	4
4.5 Särskilda roller i inköpsprocessen	4
4.6 Digitaliserat inköp	5
5 Vägledande principer för inköp	5
5.1 Affärsmässiga inköp	5
5.2 Affärsetiska inköp	6
5.3 Hållbara inköp	6
6 Förvaltning av Region Gotlands riktlinjer för inköp	7

1 Inledning

Genom att arbeta strategiskt med inköp ges förutsättningar för att skapa goda affärer. Region Gotlands inköspolicy med tillhörande riktlinjer omfattar alla inköp och gäller för samtliga nämnder. Riktlinjerna kompletteras med rutinbeskrivningar och mallar på intranätet.

2 Syfte

Syftet med Region Gotlands riktlinje för inköp är att övergripande beskriva hur inköp ska genomföras. Detta så att Region Gotlands alla inköp bidrar till att nå Region Gotlands vision och mål samt tillgodoser våra behov av varor, tjänster och byggtreprenader.

Region Gotlands riktlinje för inköp beskriver hur policyn ska uppnås med Region Gotlands inköpsprocess och vägledande principer samt förvaltning av Region Gotlands riktlinjer för inköp.

3 Styrande krav

Allt inköpsarbete i regionen ska genomföras i enlighet med de grundläggande principerna för offentlig upphandling, gällande författningar och regionens styrdokument.

4 Region Gotlands inköpsprocess

Regionens processer ska vara värdeskapande, effektiva, rättssäkra, transparenta och förebyggande. De bidrar till social, miljömässig/ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Region Gotlands inköpsprocess delas upp i strategiskt, taktiskt och operativt inköp.

4.1 Strategiskt, taktiskt och operativt inköp

Region Gotland visualiserar det gemensamma inköpsarbetet med tre olika inköpshjul. De tre hjulen representerar det strategiska, taktiska respektive operativa inköpsarbetet. Hjulen interagerar med varandra för att tillsammans göra inköpsarbetet effektivt och ändamålsenligt

4.1.1 Strategiskt inköp

Strategiskt inköp omfattar att utveckla ledning och samordning så att alla inköp styr mot Region Gotlands vision och mål och gör maximal nytta för Region Gotland. Det strategiska perspektivet bidrar med en helhetssyn, skapar framförhållning i inköpsarbetet och möjliggör utveckling som ger nytta och värde för regionen. I det strategiska inköpsarbetet ingår bland annat säkerställande av om-

världsbevakning och samverkan med intressenter, styrning och ledning, organisation och ansvarsfördelning, processarbete och övergripande planering och uppföljning samt kvalitetssäkring.,

4.1.2 Taktiskt inköp

Taktiskt inköp omfattar i huvudsak upphandlingar från upphandlingsplanen. Genom upphandlingar läggs grunden till avtal som nyttjas genom avrop och beställningar. Inom ramen för de taktiska inköpen ingår att förbereda och genomföra upphandlingar samt implementera och förvalta avtal.

4.1.3 Operativt inköp

Operativa inköp omfattar att tillgodose verksamheternas löpande behov av varor och tjänster. Arbetet omfattar direktupphandlingar, beställningar och avrop från befintliga avtal samt leveransbevakning och fakturahantering. Eventuella avvikelser i leveranser hanteras och rapporteras till leverantör såväl som till avtalsansvarig på Region Gotland. Upphandlingssupport stödjer med frågor som rör upphandlingar och inköp.

4.2 Inköpsbehov

Vid inköpsbehov ska alltid förekomsten av befintliga avtal kontrolleras. Finns avtal på Region Gotland ska dessa användas. Saknas avtal inom det efterfrågade området ska en upphandling genomföras. All upphandling ska samordnas när det är lämpligt till regionövergripande avtal för att säkerställa att ett avtal kan nyttjas av alla som behöver. Vidare för att samordna inköpsarbetet så det blir så resurseffektivt som möjligt. Regionens samlade upphandlingsbehov sammanställs i en upphandlingsplan.

4.2.1 Upphandlingsplan

För att skapa framförhållning och överblick över samtliga nämnders större upphandlingar, sammanställs varje år en flerårig upphandlingsplan. Innevarande års upphandlingsplan publiceras i början av året på Region Gotlands hemsida, vilket ökar framförhållningen för regionens potentiella leverantörer och möjliggör fler anbudsgivare i upphandlingarna. Upphandlingsplanen ligger även till grund för prioritering, samordning och resurssättning av regionens upphandlingar. Respektive förvaltning anmäler, enligt fastställt arbetssätt, sitt behov av inköp och upphandlingar vars värde överstiger direktupphandlingsgränserna.

4.3 Inköp och upphandlingar

Region Gotlands inköp delas upp i:

- regionövergripande upphandlingar
- nämndspecifika upphandlingar
- direktupphandlingar
- beställningar (avrop)

4.3.1 Regionövergripande upphandlingar

Upphandlingar som berör två eller flera nämnder är regionövergripande och initieras av berörda nämnder. Berörda nämnder ansvarar för kravställning och den nämnd som kommer nyttja avtalet i störst omfattning blir avtalsansvarig och ansvarar för implementering, underhåll och uppföljning. Upphandlingsstödsenheten samordnar genomförandet.

4.3.2 Nämndspecifika upphandlingar

Upphandlingar som berör endast en nämnd är nämndspecifik och initieras av den berörda nämnden. Berörd nämnd ansvarar för kravställning och blir avtalsansvarig och ansvarar för implementering, underhåll och uppföljning. Upphandlingsstödsenheten deltar i genomförandet.

4.3.3 Direktupphandlingar

Direktupphandlingar genomförs i enlighet med riktlinje för direktupphandling.

4.3.4 Beställningar (avrop)

Beställningar (avrop) från befintliga avtal ska göras enligt de förutsättningar som respektive avtal anger.

4.4 Inköpscentraler och andra upphandlande myndigheter

Region Gotland ska, inför ny upphandling, i första hand använda de ramavtal som inköpscentraler, exempelvis Adda och Kammarkollegiet, har upphandlat och där Region Gotland är avropsberättigade. Region Gotland ska även samarbeta med andra upphandlande myndigheter i gemensamma upphandlingar för att effektivisera inköpsarbetet där det är möjligt.

4.5 Särskilda roller i Region Gotlands inköpsverksamhet

God inköpskompetens, med tydliga roller och ansvarsfördelning, behövs i hela organisationen för att inköpsarbetet ska fungera effektivt. Utöver ansvarsfördelningen enligt inköspolicyn finns särskilda roller, som upphandlingsråden, inköpssamordnare, avtalsansvarig, inköpsråd och upphandlare som har viktiga uppgifter knutna till inköpsprocessen.

4.5.1 Upphandlingsråd

Region Gotland har två upphandlingsråd, ett strategiskt och ett taktiskt, med representanter från förvaltningarna.

Strategiska upphandlingsrådet består av beslutsfattare för inköp från varje förvaltning. Rådet leder och samordnar utvecklingsarbetet inom inköp på Region Gotland. Det strategiska upphandlingsrådet tar del av uppföljning av mål och nyckeltal samt återrapporterar till nämndens politiska ledning och förvaltningsledningar.

Taktiska upphandlingsrådet består av inköpssamordnare för inköp från varje förvaltning. Rådet verkar för en effektiv samordning av regionens upphandlingsbehov. Det taktiska upphandlingsrådet bevakar köpmönster och följer utvecklingen inom upphandlingsområdet. Rådet samverkar med upphandlingsstödsenheten i planering och uppföljning av upphandlingar. Rådet arbetar för standardisering och samordning av inköp för att uppnå bättre affärsnytta. De verkar också för att stärka kompetensen i inköpsfrågor inom regionens verksamheter.

4.5.2 Inköpssamordnare

Varje förvaltning har minst en så kallad inköpssamordnare som samordnar inköp och upphandlingar samt är kontaktperson inom och mot övriga förvaltningar. Inköpssamordnarna

är respektive förvaltnings representant i det taktiska upphandlingsrådet. Inköpssamordnare sammanställer respektive förvaltnings behov av upphandlingar till den regiongemensamma upphandlingsplanen.

4.5.3 Avtalsansvarig

Avtalsansvarig ansvarar för respektive avtal. Avtalsansvarig säkerställer att avtalet implementeras och följs upp på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Avtalsansvarig bidrar med information till respektive inköpssamordnare till kommande upphandlingsplan samt är delaktig i inköpsrådets arbete i upphandling av kommande avtal.

4.5.4 Inköpsråd

Inför varje upphandling utser förvaltningarna deltagare till ett så kallat inköpsråd. Inköpsrådet ansvarar för att ställa samtliga krav enligt Region Gotlands styrande dokument för att tillvarata inköpsbehovet inför att upphandlingen annonseras. Inköpsrådet hanterar löpande verksamhetsfrågor under upphandlingen, deltar i utvärdering av inkomna anbud och är verksamhetens representant vid tilldelning, i händelse av överprövning avtalstecknande samt vid implementation.

4.5.5 Upphandlare

Upphandlare samordnar och genomför upphandlingar enligt fastställda regelverk och upphandlingsprocess. Upphandlaren är sammankallande till möten inom ramen för upphandlingen och samordnar upphandlingsarbetet.

4.5.6 Upphandlingsstödsenheten

Upphandlingsstödsenheten är den centrala organisation med inköps- och upphandlingskompetens som organiseras under regionstyrelsen. Enheten arbetar med strategiskt inköp och verksamhetsutveckling, internstyrning och avtalskontroll, e-handel, genomför upphandlingar, informerar och utbildar samt ger råd och stöd i inköpsfrågor.

4.6 Digitaliserat inköp

För att effektivisera och kvalitetssäkra inköpsprocessen, säkerställa rättssäkerhet, stödja faktabaserat beslutsfattande, underlätta en hög avtalstrohet och uppföljning används elektroniska system och inköpsprocessen digitaliseras för olika delar, såsom upphandlingsstöd och e-handelssystem. I takt med utvecklad digitalisering ska dessa system och arbetssätt implementeras.

5 Vägledande principer för inköp

Med utgångspunkt från de vägledande principer som finns i Region Gotlands inköspolicy ska inköpsarbete ska nedan präglade Region Gotlands inköp.

5.1 Affärsmässiga inköp

En väl fungerande konkurrens med en mångfald av aktörer, varor och tjänster, är grundläggande för en god offentlig affär. Region Gotland ska agera affärsmässigt och tillvarata den konkurrens som finns på marknaden.

- Region Gotlands samlade behov av större upphandlingar sammanställas i en upphandlingsplan, som för innevarande år publiceras på www.gotland.se.
- Inför upphandlingar gör Region Gotland parallellt med behovsanalyser även marknadsanalyser för att ta del av branschinformation.

- Region Gotland ska vid upphandlingar ställa relevanta krav, vara tydlig och ha god framförhållning för att underlätta för leverantörer att lämna anbud.
- Inköpsarbetet ska där så är tillämpligt och affärsmässigt lämpligt främja nya lösningar och innovation för att utveckla kvalitet och ekonomisk effektivitet i verksamheten.
- Uppföljning är en central del i styrningen och behövs för att säkerställa att leveranser alltid uppfyller kravställd och avtalad nivå, för att kontrollera att leverantörer uppfyller kraven i de ingångna avtalen samt för att utveckla arbetet inför kommande upphandlingar och driva ständiga förbättringar av inköpsprocessen. Omfattningen av uppföljningen ska anpassas till kontraktets värde och övriga förhållanden. Om uppföljningen påvisar brister ska åtgärder vidtas med utgångspunkt i aktuellt avtal.
- Uppföljningen av inköp ska vara systematisk, aktiv och ändamålsenlig för att tillvarata kunskap och erfarenheter för kommande inköpsarbete.
- Region Gotland ska med dialog och information underlätta för små och medelstora företag att delta i upphandlingar. Regionen motiverar i upphandlingsdokumenten när upphandlingen inte delas upp mindre separata delar.

5.2 Affärsetiska inköp

En väl fungerande offentlig upphandling bygger på att såväl leverantörer som medborgare har tilltro till att rättssäkerheten garanteras.

- Inköp och upphandlingsverksamhet är ett område som är känsligt för otillbörlig påverkan såsom jäv och korruption. Medarbetare eller andra som ansvarar för uppgifter inom området har därför ett särskilt ansvar för att hålla sig informerade om styrande dokument att bidra till att förtroendet för regionen upprätthålls.
- Region Gotlands företrädare ska uppträda på ett affärsetiskt korrekt sätt. Företrädare som deltar eller har insyn i ett upphandlingsärende får inte ha engagemang som står i konflikt med regionens intressen i aktuellt ärende.

5.3 Hållbara inköp

5.3.1 Ekonomisk hållbarhet

För Region Gotland innebär ekonomisk hållbarhet inom inköp att skapa förutsättningar tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Region Gotlands verksamhet ska vara ekonomiskt uthållig och i balans ur ett generationsperspektiv.

- Regionen ska göra behovsanalyser och endast köpa i den omfattning som behövs.
- Hänsyn ska tas till totalkostnaderna under hela livscykeln för upphandlade varor, tjänster och byggtreprenader.
- Vid inköp och upphandling bör egenfinansiering och avtalsformen köp väljas. Hyra, hyrköp eller leasing bör undvikas.
- God konkurrens ska eftersträvas.
- Avtal ska tecknas för varor och tjänster som nyttjas.
- Uppföljning och analys av avtalstrohet och kostnaderna under hela livscykeln ska göras för att säkerställa totalkostnadseffektivitet.

5.3.2 Miljömässig hållbarhet

- Regionen ska i sitt inköpsarbete sträva efter att upphandla varor och tjänster som bidrar till en god livsmiljö och en långsiktig hållbar miljöutveckling samt låg klimatpåverkan.
- Krav på miljöhänsyn ska vara en naturlig del vid inköp inom Region Gotland. Region Gotlands styrande dokument för miljö ska följas.
- I upphandlingen vägs alla ställda krav ihop till en helhetsbedömning. Förväntad miljövinster ska vägas mot andra krav och önskade effekter av upphandlingen. Även kringtjänster som frakt, transporter etc som uppstår som följd av upphandlingen ska beaktas i syfte att säkerställa minsta möjliga miljö- och klimatpåverkan.
- Där så är möjligt, utforma upphandlingen så att det som levereras underlättar för invånare, besökare och näringsliv att bidra till miljömålen.

5.3.3 Social hållbarhet

- Arbetsrättsliga krav och krav på leverantörens arbetsmiljöarbete ställs i enlighet med lagstiftningen och Upphandlingsmyndighetens vägledningar i de upphandlingar där det är tillämpligt.
- Sysselsättningskrav eller reserverad upphandling ska övervägas där det är lämpligt. Detta för att öka möjligheten till sysselsättning för alla personer.
- Om det som ska upphandlas ska användas av fysiska personer ska krav som säkerställer tillgänglighet ställas. Detta ska bidra till att alla ska kunna vara delaktiga i samhället.
- Krav på sociala och etiska hänsyn ska beaktas så långt möjligt i inköpsarbetet. Vad gäller social hänsyn ska antidiskrimineringsklausuler och särskilda villkor såsom krav på meddelarfrihet och kollektivavtalsliknande anställningsförhållanden gälla. Vidare ska även jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv beaktas.
- Inköp och upphandlingar ska bidra till att regionen har en god försörjningsberedskap.

Region Gotlands uppförandekod för leverantörer ska tillämpas i upphandlingar som annonseras.

6 Implementering och förvaltning av Region Gotlands riktlinjer för inköp

Regionstyrelsen ansvarar för att Region Gotlands inköspolicy med tillhörande riktlinjer implementeras ändamålsenligt och är väl kända hos berörda i nämnder och förvaltningar.

Riktlinjer för inköp ska utvärderas och beslutas minst en gång under varje mandatperiod. Riktlinjerna revideras även löpande vid behov. Regionstyrelseförvaltningen ansvarar för att utvärdering sker och bereds för beslut till regionstyrelsen.